

Kazimiero Simonavičiaus
UNIVERSITETAS

Kazimiero Simonavičiaus UNIVERSITETAS

Ateities studijos ir strateginis prognozavimas Lietuvoje

Prof. Arūnas Augustinaitis

- **Prof. dr. Arūnas Augustinaitis – trumpa ateities įžvalgų patirtis**

- Moksliniai interesai: *informacijos, žinių ir inovacijų visuomenė bei ekonomika, komunikacija, globalioji raida, strateginis valdymas, sumanusis valdymas, regionų plėtra;*
- 2003 – 2004 m. European Knowledge Society Foresight ekspertas
- Nuo 2012 m. – KSU rektorius

2006-2008	Lietuvos valstybės didžioji (bendroji) strategija. Mokslinis vadovas	LR URM, LR KAM
2008	„Mokslo valdymas globalizacijos sąlygomis: prioritetų koordinavimo ir administravimo priemonės“ (registracijos Nr. M-08006). Projekto vadovas	Lietuvos VMSF
2007-2009	„E. valdžia piliečiams: plėtros gairių Lietuvai nustatymas naudojant ateities įžvalgų metodologiją“. Projekto rengėjas ir ekspertas	Lietuvos VMSF
2009	Mokslo ir studijų valdymo kompleksinė analizė. Mokslinis vadovas	LR ŠMM Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras) ir Viešosios politikos valdymo institutas
2010	Nevyriausybinių organizacijų vaidmens stiprinimas, įtakojant švietimo ir mokslo politiką: Žinių Ekonomikos Forumo atvejo analizė. Mokslinis vadovas	Asociacija Žinių ekonomikos forumas
2011	„Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės sistemos sukūrimas ir įgyvendinimas“. Ateities įžvalgų projektas „Moksloji Lietuva 2030“. Ekspertų grupės vadovas	LR ŠMM Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras
2013-2015	EUWIN – the European Workplace Innovation Network	Europos Komisija
2014-2017	SI-DRIVE. Social Innovation: Driving Force of Social Change.	European Union – 7th Framework Programme

ATEITIES KOMITETAS

ATEITIES ĮŽVALGOS

STRATEGINIS VALDYMAS

PAGRINDINIAI KLAUSIMAI:

- Ateities komiteto paskirties klausimu
- Šiuolaikinių ateities strategavimo metodų efektyvumas
- Ateities įžvalgų mokymo ir kvalifikacijos programos
- Perspektyvios bendradarbiavimo idėjos ir veiklos kryptys

www.ksu.lt

Ateities komiteto vaidmuo ir paskirtis

- Ateities komitetas – nėra prognozavimo ar ateities strategijų kūrimo, o įstatymų susietų su ateities įžvalgomis, strategijų kūrimu, įgyvendinimu ir priežiūra institucija;
- Ateities komitetas inicijuoja įvairių probleminių sričių, skirtingos paskirties ir lygio ateities įžvalgų bei strategijų sistemos (komplekso) kūrimą, bendradarbiavimą, stebėseną, vertinimą, užtikrina veiksmingą organizavimą, valdymą ir ateities sprendimų priėmimą.
- Pavyzdys – projektas PACITA (*Parliaments and Civil Society in Technology Assessment*), kurio patirtis išreiškia daugelio pasaulio šalių parlamentinio darbo, įstatymiškai įteisinant strategines kryptis, patirtis: <http://www.pacitaproject.eu/>
- Antrasis pavyzdys – Suomijos parlamento Ateities komiteto veikla ir patirtis – Finish Parliamentary Committee for the Future: <https://www.eduskunta.fi/EN/valiokunnat/tulevaisuusvaliokunta/Pages/default.aspx>
- Trečiasis – EPTA tinklas (*European Parliamentary Technology Assessment*): <https://eptanetwork.org/>

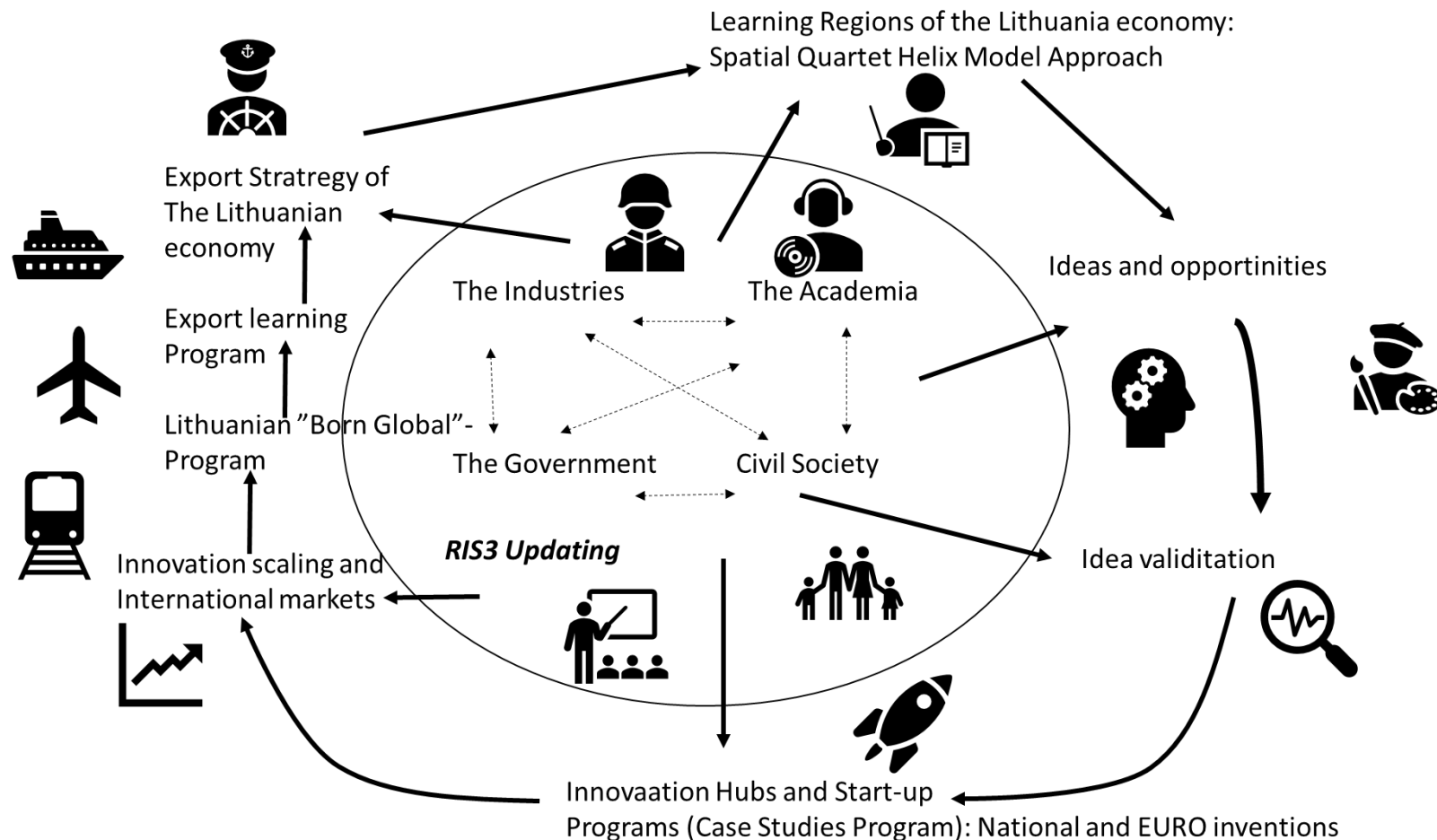

Reikalavimai šiuolaikinei ateities strategavimo veiklai 1

- Šiuolaikinė prognozavimo veikla nėra atskirų piliečių ar intelektualų grupių ateities vizionavimas – tai kolektyvinė ir moksliniais principais organizuota veikla, apimanti iš esmės visas visuomenės veiklos sritis ir įvedanti, kaip tai rekomenduoja EK dokumentai, ateities dimensiją į visas planavimo ir organizavimo sritis – nuo kultūrinės iki ekonominės, nuo politikos iki technologijų ar meno.
- Ateitis įžvalgų veikla veiksminga tik grindžiant ją **keturlypės ar net penkialypės spiralės** (*Quadruple and quintuple innovation helix framework*) principais, kurie aprėpia **žinių visuomenės sąveikas tarp akademijos, verslo, valdžios ir pilietinės visuomenės + ekosistemos**, išreiškdami žmogaus, ekonominio, socialinio, ekologinio, informacinio, politinio, teisinio, kultūrinio ir kitų atmainų **kapitalo sąveikas ir plėtros perspektyvas** ir politinių sprendimų priėmimo kryptis.
- Tai **įtraukties forma**, apimanti **kolektyvinius sprendimus** ir jų priėmimo mechanizmus, kurianti naują bendradarbiavimo ir **ateities projektavimo kultūrą**.
- Dėl to būtina sukurti ir palaikyti kuo daugiau įvairios paskirties ir tipų ateities tyrimų, studijų, mąstymo, scenarijų kūrimo institucijų, kurios generuotų idėjas, jas argumentuotų, derintų vertintų, filtruotų tol, kol jos pasiektų valdžios institucijas ir būtų įteisintos bei įgalintos LRS AK.

Keturlypė spiralė ir sumaniosios specializacijos strategijos kūrimas Lietuvos visuomenei ir ekonomikai (prof. J. Kaivo-Oja)

Reikalavimai šiuolaikinei ateities strategavimo veiklai 2

- Tai gali būti valstybės išlaikomos specialios struktūros, ministerijų padaliniai, NVO, klubai, akademinės bendruomenės, thinktankai, nepriklausomi ekspertų susivienijimai, institutai, regioninės struktūros ir pan.
- Šiuo metu Lietuvoje turime tik struktūrinės keturypės spiralės užuomazgas ir institucinių instrumentų pradmenis:
- STRATA – naujausia valstybinė stebėsenos ir strategavimo tarnyba – kol kas vykdo labiau analitinę apžvalginę veiklą
- Atviras pažangos forumas – nėra kol kas pakankamai veiksminga įtraukties priemonė
- Valstybės pažangos taryba taip pat dar neatlieka suinteresuotų grupių sutelkties ir veiksmingo atstovavimo funkcijos
- Kaip siekinys būtų ateities įžvalgų padaliniai LRV ministerijose, sukuriant ateities strategavimo ekosistemą po AK skėčiu ir tampant EPTA tinklo nariu

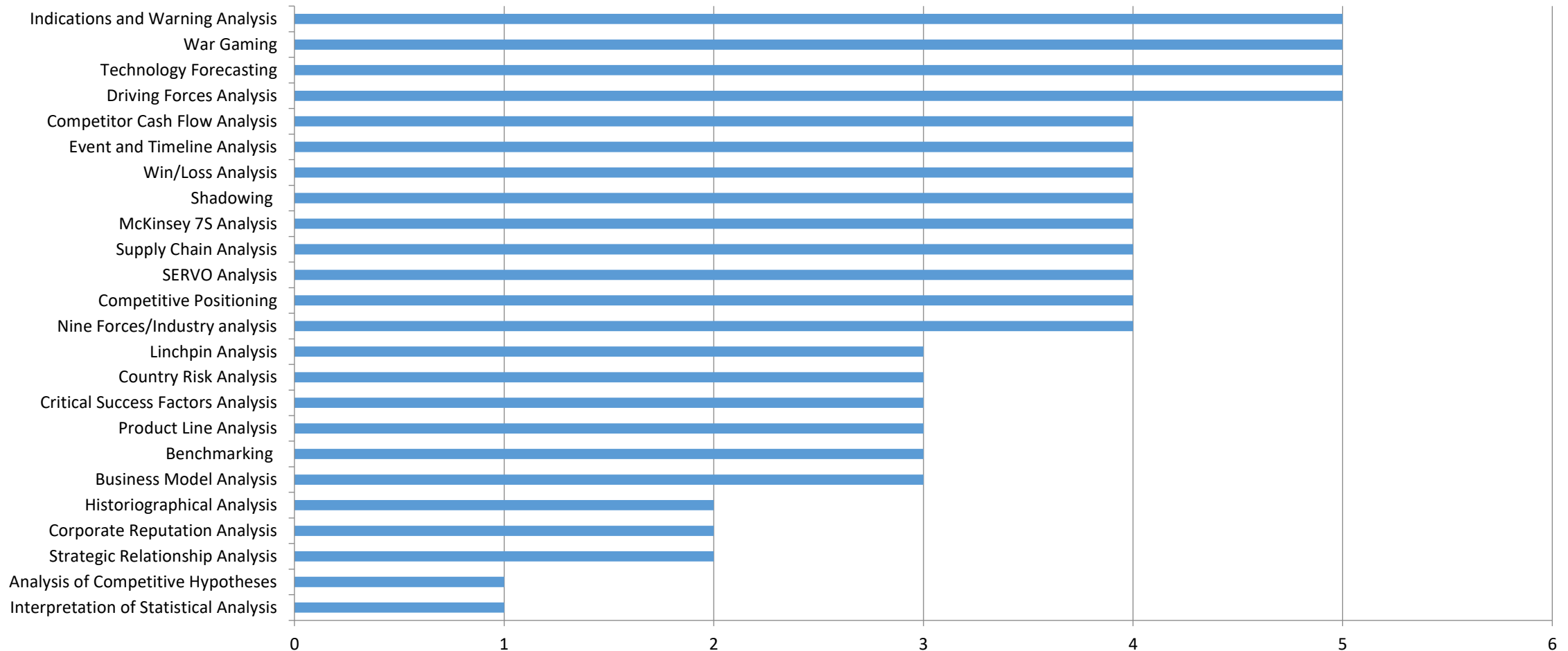
Reikalavimai šiuolaikinei ateities strategavimo veiklai 3

- Siekiant palaikyti tokią veiklą nepakanka vien tarpinstitucinio bendradarbiavimo – būtinos kvalifikacinės, technologinės, metodologinės, vadybinės ir kitos prielaidos, be kurių negautume efektyvių ir praktiškai panaudojamų rezultatų.
- Vien tik specialių tyrimų metodų, kuriuos naudoja šiuolaikinės įžvalgos priskaičiuojama iki šimto.
- Tas pats pasakytina apie technologinius sprendimus, kurie orientuoti į 4.0 ir jau 5.0 įskaitmenintos pramonės revoliucijas, besikeičiančias darbo rinkas, švietimo ir regioninės plėtros perspektyvas. Kaip pavyzdžius galima įvardyti **didžiųjų duomenų** panaudojimą ateities tyrimams, naujus **technologinius pilietinės įtraukties** (*crowdsourcing*) būdus, naujas atvirų inovacijų formas, **sumaniąsias technologijas**, **žiniomis grįstų paslaugų modelius** ir pan.
- Ypatingas vaidmuo tenka **sumaniosios specializacijos** technologijoms ir metodologijoms, specialiai programinei įrangai ir kt.
- Akivaizdu, kad **pasikeitė pati strateginio mąstymo ir strateginio planavimo paradigma** – senieji strategijų kūrimo būdai atgyveno ir netinka šiuolaikinei epochai. Ateities įžvalgų metodai – tai, kas daugiau ar mažiau atitinka šiandienos poreikius ir reikalavimus.

Ateities orientacijų nustatymo galimybių pavyzdys (metodų kompleksai)

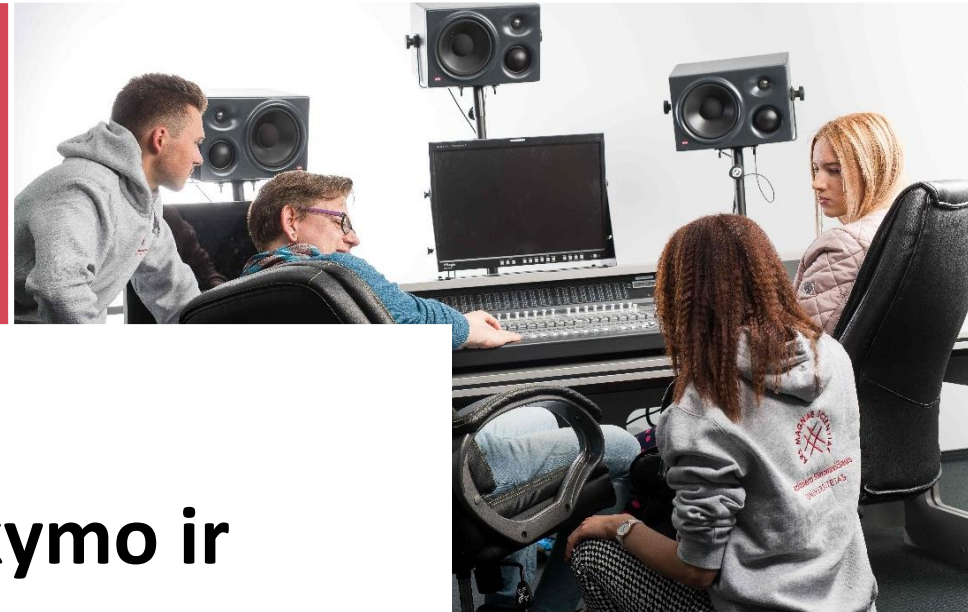
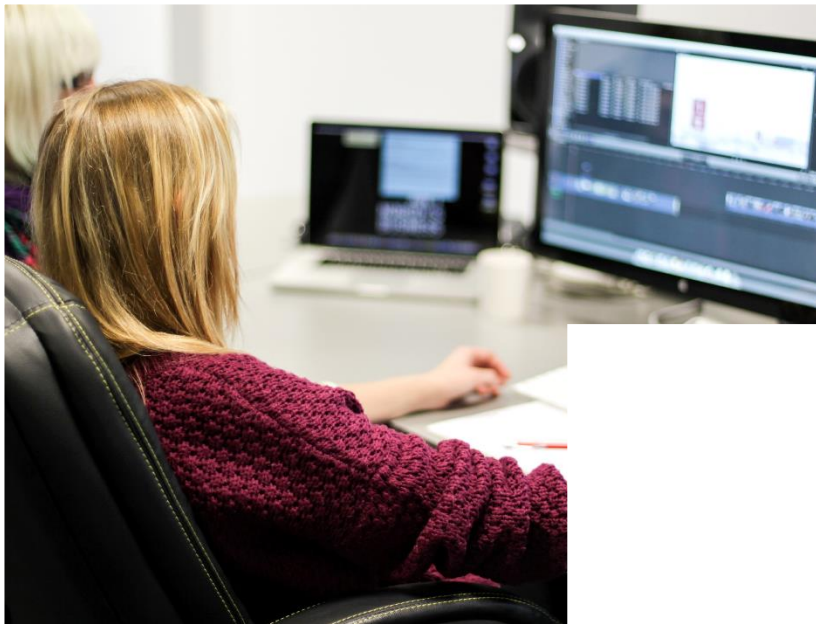
Future orientation of the methods of business and competitive analysis

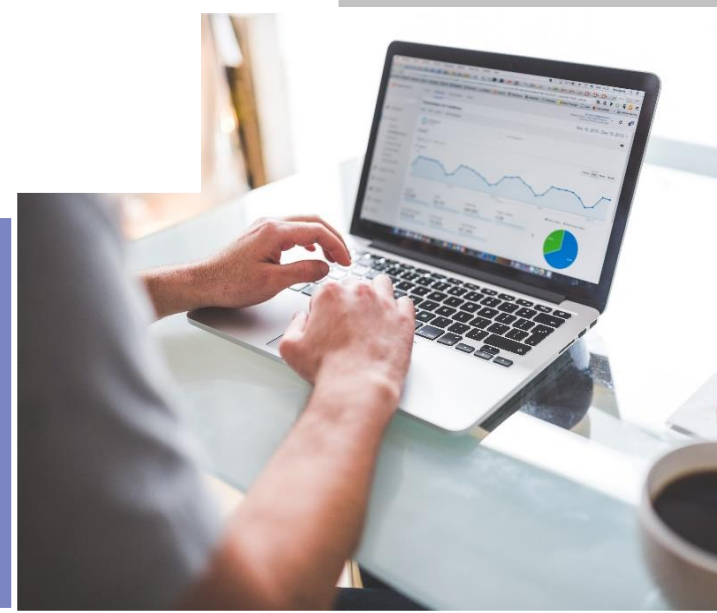
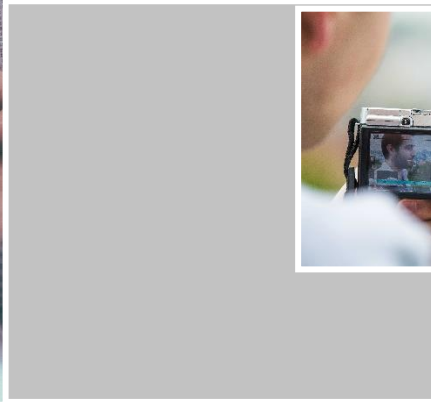
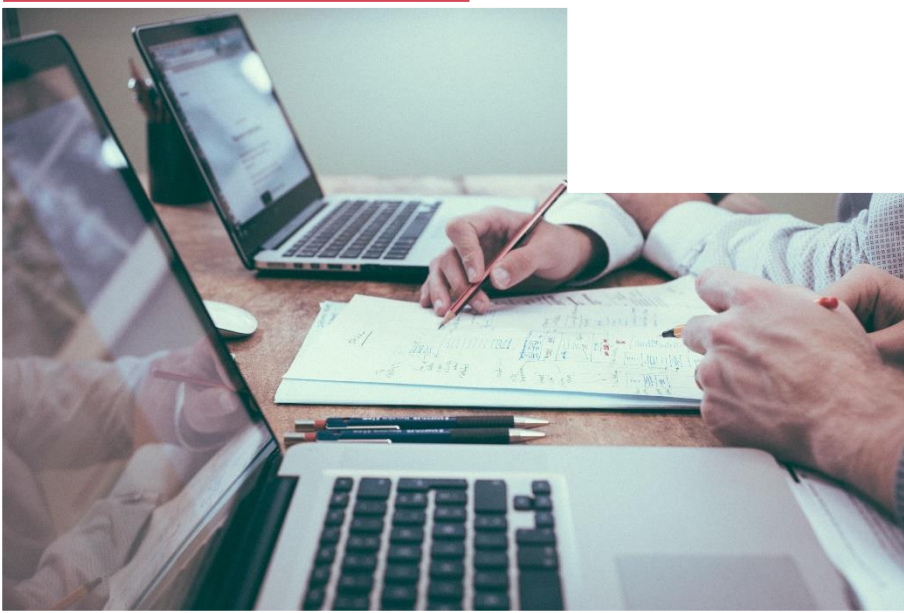
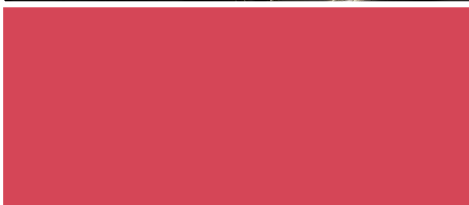
Šiuolaikinių ateities strategavimo metodų efektyvumas

- Dauguma šių metodų **integruoja naujuosius humanistinio mąstymo ir ateities numatymo būdus su dirbtinio intelekto priemonėmis**, kurios padeda suprasti kaip vyksta ateities prognozavimo, strategijų kūrimo ir įžvalgų vertinimo efektyvumo ir adekvatumo kintančiai globaliai aplinkai užtikrinimas vadinamojoje VUCA (***Volatility, Uncertainty, Complexity and Ambiguity***), siekiant nenumalšinamo inovacijų erdvės, kūrybingumo, greitumo ir lankstumo įgyvendinimo, plėtojant išskirtinius sprendimus visose gyvenimo srityse
- Šiuo metu ateities įžvalgos ir strategijos jau nesiejamos vien su statistine analize ar linijiniais modeliais, o reikalauja didžiųjų duomenų metodų ir dirbtinio intelekto priemonių. Pavyzdys – **Futures Platform** radaras (Suomija): <https://www.futuresplatform.com/>
- Ateities įžvalgos siejamos ne tik su ekspertiniu darbu, bet ir su „minios“, t.y. skirtingų auditorijų įtraukimu, kartu traktuojant strategavimą kaip **atvirąją inovaciją** (*open innovation*).
- EK rekomenduoja vadinamuosius horizonto skenavimo metodus (*Horizon Scanning*)

Ateities įžvalgų mokymo ir kvalifikacijos programos

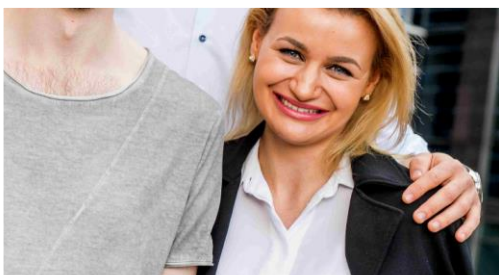
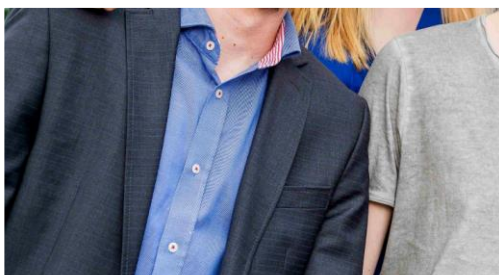
Kazimiero Simonavičiaus
UNIVERSITETAS

ATEITIES ĮŽVALGOS IR STRATEGINIS VALDYMAS (angl. Future Foresight and Strategic Governance)

Magistro studijų programa

Kazimiero Simonavičiaus universitetas
Verslo mokykla | Big Data Excellence Centre

- Pirmosios universitetinės profesionalios ateities įžvalgų programos (1975 Houston, JAV);
- Europiniai centrai – Mančesterio, Turku universitetai, Fraunhoferio institutas, kiti;
- Šiuo metu ateities studijų programas vykdo daugiau kaip 60 universitetų visame pasaulyje

Programa skirta: viešojo sektoriaus vadovams, verslo strategams ir ekspertams, strateginio planavimo specialistams, konsultantams, duomenų analitikams

APIE PROGRAMĄ TRUMPAI

- Viešojo administravimo magistro laipsnis
- Studijų programa vykdoma lietuvių-anglų kalbomis
- Trukmė – 1,5 m.
- Dėstytojai iš Lietuvos ir iš viso pasaulio – ateities įžvalgų, strateginio valdymo, didžiųjų duomenų ekspertai
- Vienintelė studijų programa Lietuvoje, suteikianti žinias prognostinių metodikų taikymo srityje
- Studijų programą vykdo KSU Verslo mokykla kartu su Big Data Excellence Centre (Didžiųjų duomenų kompetencijos centru)

APIE PROGRAMĄ TRUMPAI

- Programoje dėsto dėstytojai – partneriai iš Prancūzijos ir Suomijos aukštųjų mokyklų, Future Foresight centrų;
- Studijų grafikas ir mokymosi metodikos – lanksčios, pritaikytos dirbančiam asmeniui: *blended learning: online mokymas, gyvos paskaitos – seminarai, work-based learning.*
- Parengti įvairios trukmės moduliai *kvalifikacijos kėlimui* ir įgijimui.

STUDIJŲ PROGRAMOS TURINYS 1.0.

- Strategic Paradigms and Futures of Public Policies
- Viešųjų politikų strateginės paradigmos ir prognozavimas
- Global Megatrends, Regionalism and Sustainable Futures
- Globaliosios raidos kryptis, regionalizmas ir darniosios ateitys
- Delphi and Expert Methodologies
- Delfų ir ekspertinės metodologijos
- Corporate Foresight methodologies
- Įmonių įžvalgų metodologijos
- Bigdata technologies for Future Foresight
- Didžiųjų duomenų technologijos ateities įžvalgoms

STUDIJŲ PROGRAMOS TURINYS 1.1.

- Research Methodology in Futures Studies
- **Ateities studijų metodologijos**
- Scenario Thinking and Strategic Foresight
- **Scenarijų kūrimas ir strateginės įžvalgos**
- Technological Futures and Innovation
- **Technologinės įžvalgos ir inovacijos**
- Roadmapping Methods and Technologies
- **Žemėlapiavimo metodikos ir technologijos**
- Smart specialization in regional planning and government
- **Sumanioji specializacija regionų planavime ir valdyme**

Futures Case Evaluation, Organization, and Projects in

- Multilevel governance
- Smart governance
- Regional development
- Smart cities and regions development
- Green economy
- Technological breakthroughs
- Energy and environment
- Labour and education
- Business services
- Social transformation
- Culture
- Global Politics

Mokymasis *Work-Based learning* principu

Perspektyvios tarpinstitucinio bendradarbiavimo idėjos ir veiklos kryptys

- Strateginio valdymo įstatymo tobulinimas, pritaikant ES ir pasaulio patirčiai bei tendencijoms;
- Perspektyvos Lietuva 2050 formavimas;
- Operatyvus ekonomikos DNR/RRF plano tobulinimo ekspertinės įtraukties platformos sukūrimas
- Specialistų rengimas ir tarptautinių kompetencijų perdavimas Lietuvos institucijoms ir verslo poreikiams;
- Siūlytina atnaujinti jau įgyvendintus ateities įžvalgų projektus:
 1. Lietuvos Didžioji strategija (2006-2008 m. URM, KAM, VSD)
 2. Moksloji Lietuva 2030 (2010-2011 ŠMSM, STRATA)
 3. Tobullinti ateities įžvalgų metodologijos pagrindu Nacionalinį pažangos planą ir Lietuvos pažangos strategiją“ Lietuva2030“

Išvados I

1. FF metodai – tai nėra vien kokių nors „išminčių“ ar autoritetų kūrybos monopolija. Priešingai – FF metodų plėtros mastas rodo konkrečios šalies atitiktį besikeičiančio pasaulio realijoms. FF naudojamas plačiu mastu visose ES viešojo valdymo srityse ir pastaruoju metu itin plačiai – verslo srityje, kaip strateginio konkurencingumo instrumentas.
2. FF – **ne uždaras, o labai atviras**, net visuotinis **visų visuomenės grupių bendros kūrybos ir bendradarbiavimo įrankis**. Šis įrankis yra tuo veiksmingesnis, kiek natūraliai tampa daugelio sprendimų visais lygiais įrankiu, leidžia filtruoti ir patikrinti geriausias idėjas, priimti visiems tinkamus ir laukiamus sprendimus, ir net atlikti demokratinės kontrolės ir interesų balansavimo mechanizmo funkcijas.
3. AK turėtų inicijuoti forsuotą institucijų (ir valstybinių ir regioninių, ir visuomeninių, pilietinių, akademinių, ekspertinių ir pan.) kūrimą ir bendradarbiavimo platformų steigimą.

Išvados II

4. Kolektyviniai ateitis kūrimo metodų visuotinis naudojimas tampa **bendros valdymo kultūros ir sprendimų priėmimo dalimi**, kaip pavyzdžiui, toje pačioje Suomijoje, kur riba tarp viešojo valdymo ir FF faktiškai yra nusitrynusi. Visas rimtesnes problemas naudodami FF metodus sprendžia ir valstybės institucijos, ir akademija, ir regionai, ir pilietinė visuomenė su savo suinteresuotomis grupėmis. Kartu tai yra ir šalies žengimo koja kojon su pasaulio raida požymis.
5. Siektina įkurti **nacionalinę didžiųjų duomenų „biblioteką“**, kurioje būtų kuriami, tiriami, analizuojami nauji produktai, veiklos modeliai, strategijos, konkurencinės galimybės ir pan.
6. Didžiausios kliūtys Lietuvoje įgyvendinti FF tradiciją – FF tradicijos ir kultūros stoka, **FF specialistų versle ir viešajame sektoriuje trūkumas bei nepakankami finansavimo šaltiniai**. Itin svarbus veiksnys – valstybės institucijų poreikio FF supratimas ir suformavimas, o taip pat Valdžios teigiamas pozicionavimas šiuolaikinių strategijų formavimo atžvilgiu.

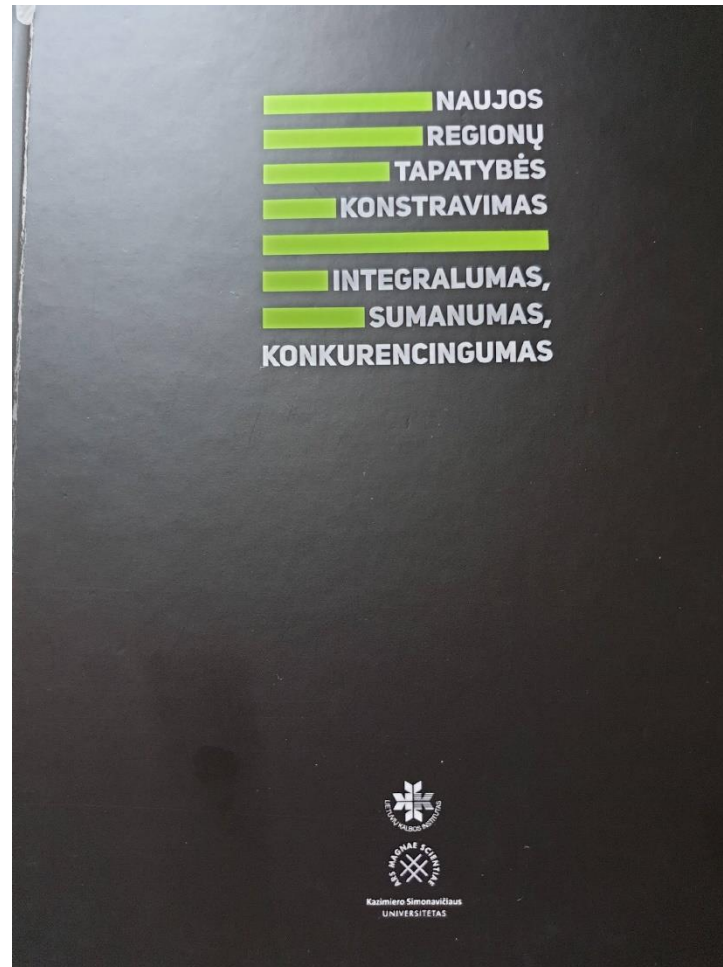
Išvados III

Kazimiero Simonavičiaus universitetas (toliau Universitetas arba **KSU**) gali pasiūlyti suinteresuotoms valstybės institucijoms ir pilietinės visuomenės organizacijoms savo potencialą, kvalifikaciją ir įdirbį ateities įžvalgų srityje.

- 1) Universitetas 2013 metais yra parengęs ir akreditavęs magistro studijų krypties studijų programą „Ateities įžvalgos ir strateginis valdymas“. Programos vadovas - prof. Jari Kaivo-oja, daugelį metų buvęs Suomijos Ateities įžvalgų instituto direktorius.
- 2) Šiuo metu yra parengtos kvalifikacijos kėlimo programos FF srityje.
- 3) KSU atstovauja ateities įžvalgų technologinei platformai **Futures Platform** (<https://www.futuresplatform.com/>).
- 4) Nuo 2017 m. Universitete veikia tarptautinis Big Data Excellence Centre (<https://ksu.lt/en/departments/big-data-excellence-centre/> ir <https://bigdataexcellence.com/>)
Pagrindinė tyrimų kryptis – didžiųjų duomenų panaudojimas prognostikai, įžvalgų metodologijų kūrimui ir strateginiam planavimui.

Globalizacija – tai regionų plėtra ir konkurencija

IŠRASK SAVO ATEITĮ

ARŪNAS AUGUSTINAITIS
KSU REKTORIUS

El. paštas: arunas.augustinaitis@ksu.lt
www.ksu.lt

Kazimieras Simonavičius
UNIVERSITY

